

Marko Babić

SPOMINJANJE BISKUPOVA IMENA U MISNOM KANONU

Prema odredbi *Opće uredbe misala* (OUM) br.109 i uputama u pojedinim euharistijskim molitvama (br.80, 107, 114 i 123), u najsvečanijem dijelu euharistijske molitve treba spomenuti Papino i biskupovo ime. Katkad se u praksi pojavljuju neka pitanja o ispravnosti postupka i pravilnom značenju toga propisa. Slušao sam npr. jednoga svećenika koji uvijek i svugdje spominje ime biskupa koji mu je podijelio svećenički red, a neki hrvatski svećenici u inozemstvu redovito upotrebljavaju obrazac: "*U zajedništvu sa svim hrvatskim biskupima ...*" U jednoj svečanoj koncelebriranoj misi u kojoj je sudjelovalo desetak biskupa, predmolitelj je u obrascu "u zajedništvu" poimenice spomenuo sve prisutne biskupe i nadodao zajedničku molitvu za sve odsutne hrvatske biskupe. Vjerojatno je predmolitelj želio počastiti prisutne biskupe imenujući ih javno pred okupljenim mnoštvom.

No, da li je spominjanje imena Svetoga oca Pape i biskupa u euharistijskoj molitvi samo čin osobne počasti tih Crkvenih dostojanstvenika ili se radi i o nečemu mnogo važnijem?

Slična se pitanja postavljaju i kod drugih naroda pa je uredništvo liturgijske revije "Notitiae" (br.296,130-142) koju izdaje Kongregacija za bogoštovlje zamolilo liturgijskog stručnjaka Don Armanda Cuva, sdb, da protumači taj propis. A još prije 20 godina Kongregacija za bogoštovlje je razjasnila taj propis u posebnom dekretu (AAS 64/1972,692-693).

Zbog svega toga smatram opravdanim da i naša liturgijska revija upozori i ukratko protumači taj naoko sasvim jasni liturgijski propis.

Značenje i smisao spominjanja biskupova imena

Svaki je liturgijski propis plod određenog teološkog poimanja pa je to teološko poimanje veoma važno uočiti želimo li pravilno shvatiti i protumačiti odredbu dotičnoga propisa. U protivnom se izlažemo opasnosti skućenog rubricizma ili krivog tumačenja određenog propisa.

Jasno je da spominjanje biskupova imena u misnom kanonu nije samo izraz poštovanja i časti. Za to postoje drugi znakovi i načini. To spominjanje imena u najsvečanijem dijelu kršćanskog bogoslužja izražava povezanost stada s pastirom koji ga predvodi. To je jedan od svečanijih ispovijedanja vjere u povezanost vidljive i nevidljive Crkve, nebeske i konkretno vidljive zemaljske zajednice kojoj je mjesni biskup glava i znak prema starodrevnom teološkom izrazu: "Ubi episcopus, ibi Ecclesisa!"

Spominjanje imena mjesnog biskupa u takvoj vjeri - izraženoj preko službenika celebranta - postaje i molitva okupljene Crkve za svoga predvoditelja koji obavlja tako odgovorni zadatak u Crkvi Kristovoj.

Potrebno je uočiti da spominjanje Papina i biskupova imena nosi *teritorijalno obilježje* dijeceze, odnosno jedinstva cjelokupne Kristove Crkve. Već spomenuti dekret Kongregacije za bogoštovlje o tome izričito veli: "Biskup se spominje u euharistijskoj molitvi ne zbog počasti, ili barem ne prvenstveno zbog toga, nego se spominje zbog jedinstva i ljubavi, bilo da se obilježi kao rasporeditelj milosti velikoga svećenika, bilo da se isprosi božanska pomoć za njega osobno i za njegovu službu u slavljenju Euharistije koja je vrhunac i izvor sveukupnog djelovanja i moći Crkve" (AAS 64/1972, 692).

Novi *Zakonik kanonskog prava* o tome donosi nekoliko propisa. Tu je prije svega tumačenje tko sve spada pod pojam *mjesni ordinarij* i što su to *partikularne crkve*. Prema kan. 134. § 1-2 pod nazivom mjesnog ordinarija razumijevaju se, osim rimskog prvosvećenika, dijecezanski biskupi i drugi koji, iako samo privremeno, stoje na čelu neke partikularne Crkve ili zajednice s njom izjednačene prema propisu kan. 368: područna prelatura i po

družna opatija, apostolski vikarijat i apostolska prefektura te za stalno osnovana apostolska administratura.

Praktične izvedenice

Nakon izlaganja pozitivnih odredaba liturgijskog zakonodavstva i naznačavanja teološke pozadine, pokušat ćemo sažeto iznijeti praktične izvedenice koje bi trebale biti putokaz svakodnevnoj liturgijskoj praksi.

Kod spominjanja biskupova imena u misnom kanonu treba uvijek imati na pameti teritorijalno, mjesno obilježje, točnije rečeno partikularnu Crkvu. Na teritoriju te partikularne Crkve treba se poimenice spomenuti upravitelj te Crkve a to je praktično *dijecezanski biskup ili službenik njemu izjednačen* kao što je to mjesni prelat ili mjesni opat. (Spomenimo usput da u tu kategoriju više ne spada opat koji nosi oznaku "nullius").

Uz ime mjesnog ordinarija mogu se spomenuti imena biskupa koadju-tora i pomoćnog biskupa koji pomažu dijecezanskom biskupu u upravljanju biskupijom. Ako je takvih "pomoćnika" više, onda se govori opći obrazac: "... i biskupom našim I. i njegovim pomoćnim biskupima."

Kad svećenik slavi misu sa svojim narodom izvan vlastitoga teritorija (npr. za vrijeme hodočašća ili nekoga izleta), onda upotrebljava slijedeći obrazac: "... zajedno s papom našim I. i biskupom našim I. i biskupom ove crkve I."

Kad misu slavi mjesni biskup na svome teritoriju, onda upotrebljava obrazac: "... zajedno s papom našim I. i sa mnom tvojim nevrijednim slugom." Može spomenuti i svoje pomoćne biskupe. Kad biskup slavi misu izvan teritorija vlastite Crkve, onda upotrebljava obrazac: "... zajedno s papom našim I., s bratom mojim I. biskupom ove crkve i sa mnom tvojim nevrijednim slugom."

Nedolična praksa koju bi trebalo napustiti

1. Na teritoriju neke partikularne Crkve ne bi išlo spominjati ime mjesnog ordinarija druge Crkve pa i onda kad je taj djelatelj svećeničkog reda dotičnom svećeniku.

2. U misama s našim radnicima u inozemstvu treba spominjati ime mjesnoga ordinarija na čijemu se teritoriju slavi sveta misa a ne imena hrvatskih biskupa pojedinačno ili općenito.

3. U misama u kojim sudjeluje veći broj biskupa koncelebranata ne spominju se imena svih prisutnih biskupa nego samo ime mjesnog ordinarija i njegovih pomoćnih biskupa. Ako je molitelj biskup, može nadodati obrazac: "*... i sa mnom tvojim nevrijednim slugom.*"

Pozitivni i negativni vidovi liturgijske odredbe o spominjanju imena Sv. oca pape i mjesnog biskupa u misnom kanonu potiču nas da i u bogoslužju i u svakodnevnom životu gajimo i usavršavamo jedinstvo s pastirom i predvodnikom Crkve i molimo se da bi oni "riječju i primjerom prednjačili narodu te zajedno sa svojim stadom prispiju u život vječni".